

Jatko-opinnot tutuiiksi

**Oppivelvollisuus perusopetuksessa
ja perusopetuksen jälkeen**

Käsitelista

Esiopetus

Esiopetus on opetusta, jossa lapsi oppii taitoja, joita hän tarvitsee koulussa. Lapsi aloittaa esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää 6 vuotta. Esiopetus kestää yleensä vuoden. Esiopetus ei maksa mitään eli se on maksutonta.

Oppivelvollisuus 7–18-vuotiaille

Suomessa lapsen oppivelvollisuus alkaa yleensä sinä vuonna, kun hän täyttää 7 vuotta. Se tarkoittaa, että hänen täytyy käydä koulua.

Lapsen ja nuoren huoltajan täytyy huolehtia, että lapsi ja nuori suorittaa oppivelvollisuuden.

Oppivelvollisuus päättyy, kun nuori täyttää 18 vuotta, tai kun hän on suorittanut ylioppilastutkinnon tai ammatillisen tutkinnon.

Perusopetukseen valmistava opetus

Perusopetukseen valmistava opetus on tarkoitettu 7–16-vuotiaille lapsille ja nuorille, jotka eivät vielä osaa suomen kieltä hyvin.

Perusopetus eli alakoulu ja yläkoulu

Perusopetukseen kuuluvat alakoulu ja yläkoulu, joita kutsutaan peruskouluksi. Peruskoulu kestää 9 vuotta. Se on tarkoitettu 7–16-vuotiaille lapsille ja nuorille.

Alakouluun kuuluvat vuosiluokat 1–6. Yläkouluun kuuluvat vuosiluokat 7–9.

AIPE eli aikuisten perusopetus

Henkilö voi hakea AIPE-koulutukseen

- jos hän on täyttänyt 17 vuotta
- hän on oppivelvollinen
- hän ei ole käynyt peruskoulua loppuun.

AIPE-koulutuksessa opiskelija voi suorittaa peruskoulun ja saada peruskoulun päättötodistuksen. Lisäksi opiskelija oppii suomea ja muita taitoja, joita hän tarvitsee jatko-opinnoissa, kuten lukiossa tai ammattikoulussa.

Yhteishaku

Yhteishaku on haku, jossa haetaan moniin eri kouluihin samassa haussa. Yhteishaku on kerran vuodessa helmi-maaliskuussa.

Yhteishaussa nuori voi hakea

- lukioon
- ammattikouluun
- erityisammattikouluun, joka on tarkoitettu nuorille, jotka tarvitsevat erityistä tukea

- TUVa eli tutkintoon valmentava koulutus
- TELMA eli työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus
- kansalaisopiston linjalle, joka on tarkoitettu oppivelvollisille.

Lukiokoulutus

Lukio on yleissivistävä koulu eli opiskelijat eivät valmistu ammattiin. Lukiossa opiskellaan enemmän teoriaa kuin käytäntöä. Lukio kestää yleensä 3 vuotta. Sen jälkeen opiskelija voi suorittaa ylioppilastutkinnon.

Ylioppilastutkinnon jälkeen opiskelija voi hakea jatko-opintoihin, kuten yliopistoon tai ammattikorkeakouluun. Jos opiskelija ei suorita ylioppilastutkintoa, hän voi hakea ammattikorkeakouluun tai ammattikouluun.

Kaksoistutkinto

Kaksoistutkinto tarkoittaa, että opiskelija suorittaa kaksi eri tutkintoa samaan aikaan. Hän opiskelee ammattikoulussa ammatillisia aineita, mutta tekee samalla myös lukio-opintoja. Näin hän voi valmistua ammattiin ja saada lukion päättötodistuksen tai ylioppilastutkinnon samaan aikaan.

Ammatillinen perustutkintokoulutus

Ammatillinen perustutkinto opiskellaan ammatillisessa oppilaitoksessa eli ammattikoulussa. Perustutkinto valmistaa opiskelijan ammattiin ja työelämään. Opiskelija opiskelee sekä koulussa että työpaikoilla. Ammatillinen perustutkinto kestää 3 vuotta.

Ammatillisen koulutuksen jälkeen opiskelija voi mennä töihin tai jatkaa opintojaan korkeakoulussa.

TUVA eli tutkintoon valmentava koulutus

TUVA-koulutus auttaa opiskelijaa valmistautumaan lukioon tai ammatilliseen kouluun sekä onnistumaan opinnoissaan. Opiskelija voi harjoitella esimerkiksi suomen kieltä, opiskelutaitoja tai elämänhallintaa. Lisäksi opiskelija voi parantaa peruskoulun päättötodistuksen arvosanoja. TUVa-koulutuksessa voi myös suorittaa lukio-opintoja tai ammatillisia opintoja. TUVa-koulutus kestää korkeintaan vuoden.

TELMA eli työelämään ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus

TELMA-koulutus auttaa opiskelijaa valmistautumaan työelämään ja itsenäiseen elämään. Se on suunniteltu opiskelijoille, jotka tarvitsevat vaativaa erityistä tukea oppimisessa. TELMA-koulutusta järjestävät yleensä erityisammattioppilaitokset.

Kansanopistovuosi oppivelvollisille

Nuori voi opiskella peruskoulun jälkeen kansalaisopistossa. Kansalaisopistojen opinnot sopivat nuorille, jotka eivät vielä tiedä, mitä haluavat opiskella.

Kansalaisopistossa opiskelu kestää yleensä vuoden. Tavoitteena on parantaa nuoren opiskelutaitoja, tutustua eri aloihin ja löytää asiat, joista nuori on kiinnostunut.

Oppisopimuskoulutus

Oppisopimuskoulutus tarkoittaa opiskelua, jossa opiskelija oppii ammatin työpaikalla. Opiskelija voi aloittaa oppisopimuskoulutuksen heti peruskoulun jälkeen tai myöhemmin. Hän voi suorittaa oppisopimuksella koko ammatillisen perustutkinnon tai vain osan siitä. Kun opiskelija on valmistunut, hänellä on samat tiedot ja taidot kuin niillä, jotka ovat opiskelleet saman tutkinnon koulussa. Sen jälkeen hän voi hakea opiskelemaan ammattikorkeakouluun tai yliopistoon.

Ammattitutkinto

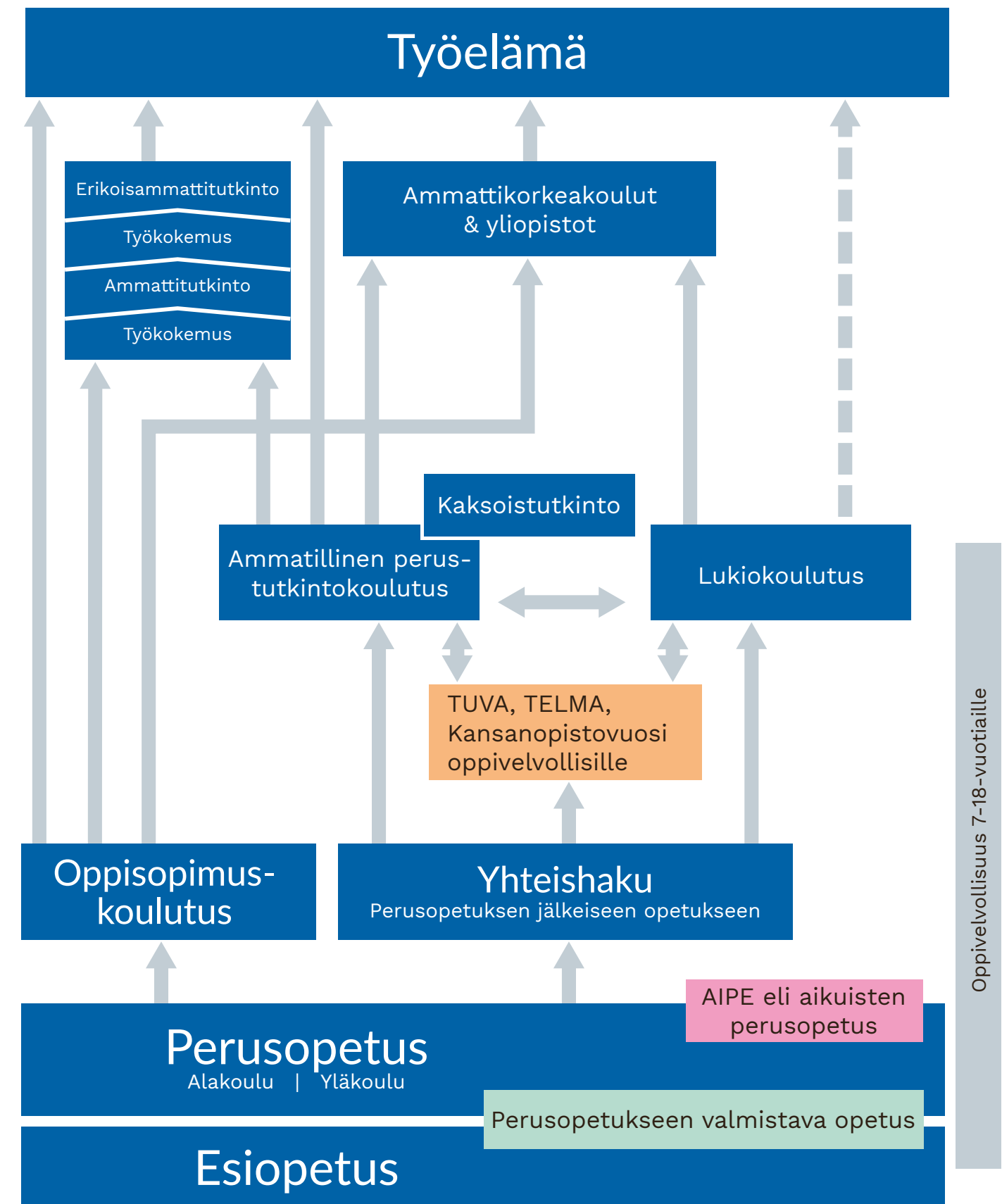
Ammattitutkinnon voi suorittaa henkilö,

- jolla on ammatillinen perustutkinto
- joka on ollut työelämässä.

Opintojen aikana opiskelija opiskelee lisää tietoa ja taitoja, jotka ovat tärkeitä työelämässä. Hän keskittyy yleensä tiettyihin työtehtäviin tai parantaa osaamistaan.

Erikoisammattitutkinto

Erikoisammattitutkinto on tutkinto, jossa opiskellaan jonkin alan erityistaitoja. Se on tarkoitettu henkilöille, joilla on alan peruskoulutus sekä työkokemusta vähintään viisi vuotta.

Mitä oppivelvollisuus tarkoittaa?

Kun lapsella tai nuorella on oppivelvollisuus, hänen täytyy osallistua perusopetukseen. Perusopetus tarkoittaa peruskoulun luokkia 1–9. Lisäksi nuoren täytyy osallistua jatko-opintoihin, jotka alkavat perusopetuksen jälkeen.

Oppivelvollisuus alkaa yleensä sinä vuonna, jona lapsi täyttää seitsemän vuotta. Lapsi aloittaa silloin peruskoulun.

Oppivelvollisuus päättyy, kun nuori täyttää 18 vuotta.

Jos nuori kuitenkin suorittaa toisen asteen tutkinnon alle 18-vuotiaana, hänen oppivelvollisuutensa päättyy jo silloin.

Toisen asteen tutkinto tarkoittaa tutkintoa, jonka opiskelija suorittaa lukiossa tai ammatillisessa oppilaitoksessa.

Kun lapsella tai nuorella on oppivelvollisuus, opetus on hänelle maksutonta. Se tarkoittaa, että oppilaitos tarjoaa hänelle ilmaiseksi opetuksen ja oppikirjat. Oppilaitos tarjoaa lapselle tai nuorelle ilmaiseksi myös muut materiaalit, joita hän tarvitsee opinnoissa.

Oppivelvollisuus koskee lapsia ja nuoria, jotka asuvat vakituisesti Suomessa. Oppivelvollisuus perustuu Suomen lakiin.

Joissain tilanteissa lapsi tai nuori voi saada vapautuksen perusopetuksesta. Vapautus myönnetään kuitenkin vain tilapäisesti ja ainoastaan erityisestä syystä.

Opinnot perusopetuksen jälkeen

Kaikkien perusopetuksen oppilaiden täytyy hakea opiskelupaikkaa ennen kuin perusopetus päättyy. Tässä alaluvussa kerrotaan, millaisia nämä eri opiskelupaikat ovat.

Kun nuori on suorittanut perusopetuksen, hän voi alkaa opiskella toisella asteella. Nuori voi siis opiskella lukiossa tai ammatillisessa oppilaitoksessa.

Lisäksi on olemassa perusopetuksen jälkeistä koulutusta, joka ei johda tutkintoon. Tällaista koulutusta on esimerkiksi TUVA-koulutus eli tutkintoon valmentava koulutus. Tarkoitus on, että TUVA-koulutuksen jälkeen opiskelija hakee koulutukseen, joka johtaa tutkintoon.

Jos nuori tarvitsee vaativaa erityistä tukea, hän voi pyrkiä TELMA-koulutukseen. TELMA-koulutus valmentaa työhön ja itsenäiseen elämään. TELMA-koulutuksen jälkeen ei ole tavoitteena siirtyä koulutukseen, joka johtaa tutkintoon.

Mikä on yhteishaku?

Yhteishaku on tarkoitettu oppilaille, joiden perusopetus on päättymässä pian. Lisäksi yhteishaku on tarkoitettu oppilaille, jotka osallistuvat parhaillaan TUVA-koulutukseen tai TELMA-koulutukseen. Yhteishaku on tarkoitettu myös oppilaille, jotka opiskelevat kansanopistossa oppivelvollisten opintolinjoilla.

Yhteishaussa haetaan toisen asteen koulutukseen ja valmentavaan koulutukseen.

Yhteishaku järjestetään kerran vuodessa, helmi- ja maaliskuun aikana. Muina aikoina käynnissä on jatkuva haku, josta kerrotaan lisää seuraavaksi.

Nuori voi opiskella myös kansanopistossa. Hän voi pyrkiä sellaisille kansanopiston opintolinjoille, jotka on tarkoitettu oppivelvollisille.

Tämä opas kertoo kaikista näistä koulutusvaihtoehdoista. Opas kertoo myös, miten voi hakea aikuisten perusopetukseen. Aikuisten perusopetuksen lyhenne on AIPE.

Mikä on jatkuva haku?

On olemassa oppilaitoksia, joihin voi hakea jatkuvassa haussa. Jatkuva haku on käynnissä koko vuoden.

Nuori voi osallistua jatkuvaan hakuun, jos hän ei ole saanut opiskelupaikkaa yhteishaussa. Hakija voi osallistua jatkuvaan hakuun myös silloin, kun hän pyrkii koulutukseen jostain muusta syystä silloin, kun yhteishaku ei ole käynnissä.

Yhteishaku perusopetuksen jälkeen

Toisen asteen opinnot

Opinnot lukiossa ja ammatillisissa oppilaitoksissa ovat toisen asteen opintoja. Nämä opinnot johtavat tutkintoon. Tämä opas kertoo seuraavaksi näistä opinnoista.

Opiskelu lukiossa

Lukio on yleissivistävä oppilaitos. Opiskelijat eivät valmistu lukiosta ammattiin. Lukio-opinnot ovat teoreettisempia kuin ammatilliset opinnot.

Opiskelijat opiskelevat lukiossa eri kieliä ja matemaattisia aineita. Lisäksi he opiskelevat reaaliaineita. Reaaliaineita ovat uskonto, elämäkatsomustieto, psykologia, filosofia, historia, yhteiskuntaoppi, fysiikka, kemia, biologia, maantiede ja terveystieto.

Opiskelijat opiskelevat lukiossa myös taito- ja taideaineita eli kuvataidetta, musiikkia ja liikuntaa. Opintoihin kuuluu myös opinto-ohjausta.

Opiskelijat opiskelevat lukiossa yleensä kaksi, kolme tai neljä vuotta. Useimmat opiskelijat suorittavat lukion kolmessa vuodessa.

Kun lukio-opinnot ovat loppupuolella, opiskelija voi osallistua ylioppilastutkintokokeisiin. Opiskelijan täytyy suorittaa vähintään viiden oppiaineen kokeet, jotta hän saa ylioppilastutkinnon. Jos opiskelija haluaa, hän voi suorittaa myös useampien oppiaineiden kokeita.

Ylioppilastutkintokokeissa suomen kielen koe on pakollinen. Opiskelijan täytyy siis suorittaa suomen kielen koe joko äidinkielenä tai toisena kielenä. Oppiaineen nimi on äidinkieli ja kirjallisuus. Jos opiskelija opiskelee suomen kieltä äidinkielenä, hänen täytyy myös suorittaa koe äidinkielen kokeena. Jos opiskelija taas opiskelee suomen kieltä toisena kielenä, hänen täytyy suorittaa suomi toisena kielenä -koe.

Lisäksi opiskelijan täytyy suorittaa pitkä oppimäärä matematiikasta, toisesta kotimaisesta kielestä tai vieraasta kielestä. Opiskelija saa valita, minkä muiden oppiaineiden kokeita hän suorittaa.

Kun opiskelija on saanut ylioppilastutkinnon, hän voi pyrkiä yliopistoon tai ammattikorkeakouluun. Opiskelija voi pyrkiä myös ammatillisiin oppilaitoksiin.

Opiskelija voi suorittaa lukion oppimäärän myös niin, että hän ei tee ylioppilastutkintoa. Silloin hän ei kuitenkaan voi pyrkiä yliopistoon. Hän voi pyrkiä tällöin ammattikorkeakouluun tai ammatilliseen koulutukseen.

Mikä on IB-tutkinto?

IB-tutkinto eli International Baccalaureate Diploma Programme

on kansainvälinen ylioppilastutkinto. Tutkinto on englanninkielinen. IB-tutkinnon voi suorittaa yli 150 maassa ja yli 5000 oppilaitoksessa.

IB-tutkinnon voi suorittaa myös Suomessa. Suomessa opiskelijat suorittavat IB-tutkinnon kolmessa vuodessa.

Kun opiskelija on suorittanut IB-tutkinnon, hän voi pyrkiä eri yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin Suomessa ja muissa maissa.

Miten lukioon haetaan?

Kun oppivelvollinen nuori on käynyt peruskoulun, hän voi hakea mihin tahansa lukioon Suomessa.

Hakija voi pyrkiä lukioon kevään yhteishaussa jo sinä keväänä, kun hän saa peruskoulun päättötodistuksen Suomesta.

Espoossa on 10 suomenkielistä lukiota. Näiden lukioden joukkoon kuuluu kaksi lukiota, joissa voi suorittaa IB-tutkinnon. Espoossa on myös yksi ruotsinkielinen lukio.

Jos hakija on saanut peruskoulun päättötodistuksen Suomessa, hän voi hakea lukioon tämän todistuksen perusteella. Päättötodistuksen lukuaineiden keskiarvo ratkaisee, pääseekö hakija lukioon.

Lukuaineita ovat seuraavat aineet: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, uskonto tai elämänkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, terveystieto ja maantieto.

Eri lukioissa on eri määrä opiskelupaikkoja. Jokainen lukio määrittelee itse, montako uutta opiskelijaa se ottaa vastaan. Hakijoiden määrä, hakijoiden keskiarvo ja pisteet vaikuttavat siihen, pääseekö hakija opiskelemaan lukioon. Tämä asia myös vaihtelee joka vuosi. Eri vuosina lukioon pääsee eri keskiarvoilla.

Espoossa ja koko pääkaupunkiseudulla lukioon voi päästä vain, jos lukuaineiden keskiarvo on vähintään 7,0. Moniin lukioihin voi kuitenkin päästä vain, jos lukuaineiden keskiarvo on paljon korkeampi kuin 7,0.

On olemassa myös erityislukioita, joissa opiskelijat opiskelevat tiettyjä aihealueita enemmän kuin muissa lukioissa. Joissain lukioissa on myös tiettyjä linjoja, joissa opiskelijat opiskelevat tiettyjä aihealueita enemmän kuin muissa lukioissa.

Jos nuori haluaa hakea tällaiseen lukioon, hänen täytyy liittää hakemukseen tiettyjä liitteitä tai osallistua valintakokeisiin.

Eri lukioista saa lisää tietoa lukioden www-sivuilta ja www-osoitteesta opintopolku.fi.

Nuori voi hakea lukioon, vaikka hänellä ei olisi peruskoulun päättötodistusta Suomesta. Tällaisessa tilanteessa lukio päättää asiasta erikseen. Tällöin kyseessä on harkinnanvarainen valinta.

Kun lukio käyttää harkinnanvaraista valintaa, lukio arvioi, millainen on hakijan kyky selviytyä opinnoista. Lukio arvioi esimerkiksi, millainen hakijan osaamisen taso on ja osaako hakija opetuskieltä riittävästi. On kuitenkin harvinaista, että lukio valitsee opiskelijoita harkinnanvaraisen valinnan perusteella.

Lukio voi käyttää harkinnanvaraista valintaa myös silloin, kun hakijalla on ollut yksilöllistetty oppimäärä äidinkielessä ja matematiikassa. Lisäksi lukio voi käyttää harkinnanvaraista valintaa silloin, jos nuori on keskeyttänyt perusopetuksen tai päättötodistusta ei jostain muusta syystä ole.

Espoon lukioista löytyy lisää tietoa seuraavasta linkistä: www.espo.fi/fi/kasvatus-ja-opetus/lukiokoulutus/erityislukioiden-linjat-ja-painotukset

Ammatillisen perustutkinnon suorittaminen

Opiskelijat suorittavat ammatillisen perustutkinnon ammatillisessa oppilaitoksessa.

Ammatillinen perustutkinto on lähempänä työelämää kuin lukio-opinnot. Ammatillinen perustutkinto valmistaa ammattiin. Se antaa myös laajat valmiudet toimia työelämässä. Lisäksi ammatillinen perustutkinto antaa erityistä osaamista, joka vaihtelee sen mukaan, millaiset opiskelijan opiskeluvalinnat ovat. Ammatillisia perustutkintoja on monia.

Ammatillisen perustutkinnon suurin opiskeltava kokonaisuus ovat ammattiin valmistavat opinnot. Lisäksi ammatillinen perustutkinto sisältää opintoja, jotka ovat yhteisiä eri ammatillisille perustutkinnoille. Tällaisia opintoja ovat esimerkiksi kielten ja matematiikan opinnot.

Kun opiskelija tekee ammatillista perustutkintoa, hän opiskelee sekä oppilaitoksessaan että työpaikoilla.

Opiskelija suorittaa ammatillisen perustutkinnon kahdessa, kolmessa tai neljässä vuodessa. Useimmiten opiskelijat suorittavat tutkinnon kolmessa vuodessa.

Kun opiskelija on suorittanut ammatillisen perustutkinnon, hän voi hakea opiskelemaan yliopistoon tai ammattikorkeakouluun.

Opiskelija voi suorittaa myös lukio-opintoja samaan aikaan, kun hän suorittaa ammatillista perustutkintoa. Lukio-opinnot ovat tällöin ammatillisen perustutkinnon osa. Hän voi suorittaa myös ylioppilastutkinnon samaan aikaan ammatillisen perustutkinnon kanssa.

Kun hakija pyrkii suorittamaan ammatillista perustutkintoa, hän voi pyrkiä mihin tahansa ammatilliseen oppilaitokseen Suomessa. Espoossa tätä opetusta järjestää oppilaitos, jonka nimi on Omnia. Lisätietoja Omniasta löytyy tästä linkistä: www.omnia.fi.

On olemassa myös ammatillisia erityisoppilaitoksia. Ammatilliset erityisoppilaitokset on tarkoitettu opiskelijoille, jotka ovat saaneet peruskoulussa erityistä tukea opiskeluun. Nämä oppilaitokset tarjoavat vaativaa erityistukea siihen, että opiskelija saa suoritettua tutkinnon.

Espoossa ammatillista erityisopetusta järjestää oppilaitos, jonka nimi on LIVE. Lisätietoja löytyy tästä linkistä: www.livesaatio.fi/opisto Lisätietoa ammatillisesta erityisopetuksesta yleisesti löytyy tästä linkistä: www.ameo.fi Hakija voi pyrkiä mihin tahansa ammatilliseen erityisoppilaitokseen Suomessa.

Miten ammatilliseen oppilaitokseen haetaan?

Jos hakijalla on perusopetuksen päättötodistus Suomesta, hän voi pyrkiä ammatilliseen oppilaitokseen kevään yhteishaussa. Hakija voi pyrkiä ammatilliseen oppilaitokseen kevään yhteishaussa jo sinä keväänä, kun hän saa peruskoulun päättötodistuksen Suomesta.

Ammatilliset oppilaitokset valitsevat opiskelijat erityisesti peruskoulun päättötodistuksen perusteella. Jotkin ammatilliset oppilaitokset järjestävät myös pääsykokeet. On myös ammatillisia oppilaitoksia, joihin opiskelijat valitaan pelkästään pääsykokeiden perusteella. Hakijat saavat pisteitä päättötodistuksesta ja mahdollisesta pääsykokeesta. Pisteiden kokonaismäärä ratkaisee, pääseekö hakija opiskelemaan. Jos oppilaitos järjestää pääsykokeen, hakijan täytyy osallistua siihen.

Yhteishaun lisäksi hakija voi pyrkiä ammatilliseen oppilaitokseen myös jatkuvassa haussa. Jatkuva haku on käynnissä koko vuoden.

Mitä on oppisopimuskoulutus?

Oppisopimuskoulutus on opiskelua, jossa opiskelija suorittaa ammatillisen perustutkinnon niin, että hän oppii ammatin työn kautta. Opiskelija voi suorittaa oppisopimuksessa joko koko ammatillisen perustutkinnon tai vain osan siitä.

Jos opiskelija haluaa aloittaa oppisopimuskoulutuksen, hänen täytyy saada työpaikka, joka soveltuu tiettyyn ammatilliseen perustutkintoon. Hänen täytyy myös tehdä sopimus oppisopimuskoulutuksesta ammatillisen oppilaitoksen kanssa. Oppisopimuksessa on siis kolme osapuolta: opiskelija, työnantaja ja oppilaitos.

Kun opiskelija suorittaa oppisopimuskoulutuksen, hänellä on työsuhde työpaikkaansa. Hän saa oppisopimuskoulutuksen aikana työpaikkaohjaajan ohjausta. Hän saa myös palkkaa työstään.

Oppisopimuskoulutus antaa opiskelijalle työkokemusta ja kehittää hänen ammattitaitoaan. Opiskelija voi myös luoda ammatillisia verkostoja, joista voi olla hänelle myöhemmin hyötyä.

Joitain asioita ei voi oppia oppisopimustyöpaikalla. Opiskelijat opiskelevat näitä asioita joko oppilaitoksessa tai jollain muulla tavalla.

Opiskelijan ammattioppilaitos ja työpaikka vastaavat siitä, miten opiskelijan opinnot suunnitellaan, ohjataan ja arvioidaan. Opiskelu on maksutonta opiskelijalle.

Kun opiskelija on suorittanut oppisopimuskoulutuksessa ammatillisen perustutkinnon, hänellä on sama pätevyys kuin opiskelijoilla, jotka ovat opiskelleet saman perustutkinnon ammatillisessa oppilaitoksessa. Hän voi myös hakea opiskelemaan ammattikorkeakouluun tai yliopistoon.

Miten oppisopimuskoulutukseen haetaan?

Hakija voi pyrkiä oppisopimuskoulutukseen heti perusopetuksen jälkeen tai myöhemmin. Oppisopimustoimisto antaa lisää tietoa siitä, miten hakija voi pyrkiä oppisopimuskoulutukseen. Lisätietoja oppisopimuksesta löytyy myös verkkosivuilta www.oppisopimus.fi.

Espoossa opetusta järjestää Omnia. Lisää tietoa saa Omnian oppisopimustoimistosta, www.osoitteesta www.omnia.fi/koulutustarjonta/ammattillinen-peruskoulutus/oppisopimus

Tutkintoihin valmentavat koulutukset

Seuraavaksi tämä opas kertoo peruskoulun jälkeisistä opinnoista, jotka eivät johda tutkintoon. Nämä opinnot valmentavat opiskelijaa toisen asteen opintoihin. Lisäksi kerrotaan aikuisten perusopetuksesta.

Mikä on TUVA-koulutus?

TUVA-koulutus tarkoittaa tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta. TUVA-koulutus kestää korkeintaan yhden vuoden.

TUVA-koulutus pyrkii antamaan opiskelijalle opiskeluvalmiuksia, joiden avulla hän voi hakeutua lukioon tai ammatilliseen oppilaitokseen ja suoriutua opinnoista.

Opiskelijat voivat harjoitella TUVA-koulutuksessa esimerkiksi suomen kielen osaamista, opiskelutaitoja ja elämänhallinnan taitoja. Lisäksi opiskelija voi korottaa perusopetuksen päättötodistuksen arvosanoja. Hän voi myös suorittaa koulutuksen aikana lukio-opintoja tai ammatillisia opintoja. Opiskelija saa ohjausta opintojen aikana.

Oppivelvollinen voi hakea TUVA-koulutukseen, kun hän on suorittanut perusopetuksen. Hän voi hakea koulutukseen myös silloin, kun hän on suorittanut jossain muussa maassa koulutuksen, joka vastaa perusopetusta Suomessa. Tällöin hakijalla täytyy olla todistus tästä opetuksesta.

Myös 18-vuotias tai yli 18-vuotias voi hakea TUVA-koulutukseen, jos hänellä ei vielä ole toisen asteen tutkintoa.

TUVA-koulutukseen voi hakea yhteishaussa tai jatkuvassa haussa. Hakija voi pyrkiä mihin tahansa oppilaitokseen, joka järjestää TUVA-koulutusta Suomessa.

Espoossa TUVA-koulutusta järjestää Omnia. Lisätietoja Omniasta löytyy seuraavasta linkistä: www.omnia.fi Jos opiskelija tarvitsee vaativaa erityistä tukea, TUVA-koulutuksen järjestää LIVE. Lisätietoja LIVE:sta löytyy seuraavasta linkistä: www.livesaatio.fi/opisto/hakijalle/tuva

Mikä on TELMA-koulutus?

TELMA-koulutus tarkoittaa työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaa koulutusta. Koulutus on tarkoitettu opiskelijoille, jotka tarvitsevat vaativaa erityistä tukea. Koulutusta järjestävät yleensä erityisammattioppilaitokset.

TELMA-koulutuksessa opiskelijat opiskelevat taitoja, joita he tarvitsevat kotona ja koulussa, työelämässä ja yhteiskunnassa. Koulutus kestää 1–3 vuotta. Tavoitteena ei ole hakea tämän jälkeen koulutukseen, joka johtaa tutkintoon.

TELMA-koulutukseen voi hakea yhteishaussa ja jatkuvassa haussa. Hakemukseen täytyy lisätä liitteet, joissa perustellaan, miksi nuori hakee TELMA-koulutukseen.

Espoossa TELMA-koulutusta tarjoaa ammattiopisto LIVE. Lisätietoja tästä oppilaitoksesta löytyy verkkosivuilta www.livesaatio.fi.

Oppivelvollinen voi opiskella myös kansanopistossa

Kansanopistot tarjoavat opintoja opiskelijoille, joilla on oppivelvollisuus. Opinnot sopivat nuorille, jotka ovat suorittaneet perusopetuksen, mutta eivät vielä tiedä, mitä haluavat opiskella.

Kansanopiston opinnot oppivelvollisille kestävät yhden lukuvuoden. Opinnot pyrkivät vahvistamaan nuoren opiskelutaitoja. Ne pyrkivät vahvistamaan myös valmiuksia, joilla nuori voi jatkaa toisen asteen koulutukseen. Lisäksi tavoitteena on tukea nuorta, kun hän suunnittelee elämäänsä.

Nuori voi hakea mihin tahansa kansanopistoon Suomessa. Hän voi hakea kansanopistoon yhteishaussa ja jatkuvassa haussa. Lisää tietoa kansanopistoista löytyy osoitteesta www.kansanopistot.fi.

Mikä on AIPE?

AIPE tarkoittaa aikuisten perusopetusta. AIPE-koulutuksessa opiskelija voi suorittaa aikuisten perusopetuksen oppimäärän ja saada perusopetuksen päättötodistuksen. Opiskelija saa myös kielitaitoa ja opiskelutaitoja, joita hän tarvitsee toisen asteen koulutuksessa. Hakija voi pyrkiä AIPE-koulutukseen, jos hän ei ole suorittanut perusopetusta loppuun. Hakija on esimerkiksi muuttanut Suomeen vasta peruskoulun loppuvaiheessa.

Hakija voi pyrkiä AIPE-koulutukseen myös silloin, kun hän ei enää saa osallistua lasten ja nuorten perusopetukseen. Oikeus osallistua lasten ja nuorten perusopetukseen päättyy sen vuoden kevätlukukauden lopussa, kun henkilö täyttää 17 vuotta. Ennen kuin opiskelija aloittaa AIPE-opinnot, hänen kanssaan tehdään alkukartoitus. Alkukartoituksen tarkoitus on selvittää, millaisia opintoja opiskelija tarvitsee, mitä opintojen vaihetta hän suorittaa ja mitkä hänen tavoitteensa ovat. Lisäksi alkukartoituksessa mietitään, miten opiskelija saavuttaa nämä tavoitteet. Opiskelija saa myös henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman.

Aikuisten perusopetus sisältää kolme vaihetta. Nämä vaiheet ovat lukutaitovaiheen opinnot, alkuvaiheen opinnot ja päättövaiheen opinnot.

Lukutaitovaiheessa opiskelija opiskelee lukemista ja kirjoittamista suomen kielellä.

Alkuvaiheen opinnot vastaavat perusopetuksen luokkien 1–6 oppiaineita. Jos opiskelijalla ei ole luku- ja kirjoitustaitoa tai nämä taidot ovat puutteelliset, hän opiskelee alkuvaiheen opintojen aikana myös niitä. Alkuvaiheen opinnot kestävät noin 1,5–3 vuotta.

Päättövaiheen opinnot vastaavat perusopetuksen luokkien 7–9 oppiaineita. Päättövaiheen opinnot kestävät noin 1–2 vuotta. Opintojen kesto vaihtelee sen perusteella, mitä opiskelija on opiskellut aiemmin. AIPE-koulutukseen voi hakea 3–5 kertaa vuodessa. Hakija voi pyrkiä mihin vain oppilaitokseen, joka tarjoaa AIPE-koulutusta Suomessa. Hakulomake löytyy yleensä oppilaitoksen kotisivuilta.

Espoossa AIPE-koulutusta järjestää Omnia. Lisää tietoa Omnian AIPE-koulutuksesta löytyy tästä linkistä: www.omnia.fi/koulutukset/aikuisten-perusopetus

Miten yhteishaussa haetaan?

Kun hakija osallistuu yhteishakuun, hänen täytyy täyttää hakulomake. Lomake täytyy täyttää suomen tai ruotsin kielellä. Lomake täytetään sähköisesti. Se löytyy sivustolta www.opintopolku.fi. Samalla sivustolla on myös demolomake, jonka avulla hakija voi harjoitella lomakkeen täyttämistä etukäteen. Demolomaketta on mahdollista käyttää muutaman kuukauden ajan ennen kuin yhteishaun hakuaika alkaa.

Jotkin oppilaitokset pyytävät hakijoilta myös muita tietoja, jotka liittyvät hakemiseen.

Eri koulutusvaihtoehtoihin kannattaa tutustua etukäteen. Hakijan on hyvä keskustella suunnitelmistaan myös oppilaanohjaajan kanssa.

Yhteishaussa voi hakea korkeintaan seitsemään koulutukseen. Hakijan kannattaa hakea mahdollisimman moneen koulutukseen, jotka kiinnostavat häntä. Ensimmäiseksi hakukohteeksi hakija merkitsee sen koulutuksen, joka on hänelle mieluisin.

Hakija pääsee siihen koulutukseen, johon perusopetuksen päättötodistuksen keskiarvo tai pisteet riittävät. Hänelle tarjotaan paikkaa siitä koulutuksesta, joka on ylimpänä hakijan toiveissa ja johon keskiarvo tai pisteet riittävät. Muut hakukohteet peruuntuvat tässä vaiheessa automaattisesti.

Jos hakija ei pääse siihen koulutukseen, johon hän on halunnut, hän voi kuitenkin päästä varasijalle. Silloin hakija jää odottamaan opiskelupaikkaa. Hakija voi olla varasijalla kaikkiin niihin koulutuksiin, joihin hän ei ole päässyt. Hakijan täytyy kuitenkin olla valintakelpoinen näihin koulutuksiin. Se tarkoittaa, että hänen täytyy täyttää vaatimukset, jotka opiskelupaikka on asettanut.

Jos hakija ei saa opiskelupaikkaa mistään koulutuksesta, hän jää ilman opiskelupaikkaa. Hänellä on silloin yhä velvollisuus hakea koulutukseen.

Osoitteessa www.opintopolku.fi on tietoa kaikista Suomen oppilaitoksista. Siellä on tietoa myös asioista, jotka vaikuttavat hakuun.

Jos hakija on saanut päättötodistuksen ulkomailta, hän voi hakea yhteishaussa harkinnanvaraisen valinnan kautta. Tästä kerrotaan seuraavassa alaluvussa. Lisäksi hän voi hakea opiskelemaan jatkuvassa haussa.

Mikä on yhteishaun harkinnanvarainen valinta?

Lukio ja ammatillinen oppilaitos voivat ottaa opiskelijoita koulutuksiin myös niin, että ne käyttävät harkinnanvaraista valintaa. Silloin lukio ja ammatillinen oppilaitos tekevät opiskelijavalinnan niin, että ne eivät ota huomioon hakijan pistemäärää tai ottavat sen huomioon vain osittain.

Harkinnanvaraista valintaa ei ole TUVA-koulutuksessa, TELMA-koulutuksessa, kansanopiston opinnoissa tai ammatillisessa koulutuksessa, jossa opiskelija tarvitsee vaativaa erityistä tukea.

Nuori ei voi hakea harkinnanvaraisen valinnan kautta sellaiseen tutkintoon, johon opiskelijat pääsevät vain pääsykokeen tai soveltuvuuskokeen tulosten perusteella.

Harkinnanvaraista valintaa voidaan käyttää eri syistä. Kun hakija pyrkii **ammatilliseen oppilaitokseen**, näitä syitä ovat esimerkiksi:

- oppimisvaikeudet ja sosiaaliset syyt
- ulkomailta suoritettu koulutus
- yksilöllistetty oppimäärä äidinkielessä ja matematiikassa

Harkinnanvaraista valintaa voidaan käyttää myös silloin, kun hakijan kielitaito ei riitä tutkinnon suorittamiseen. Lisäksi harkinnanvaraista valintaa käytetään, kun hakija on keskeyttänyt perusopetuksen ja häneltä puuttuu siksi päättötodistus.

Kun hakija pyrkii lukioon, harkinnanvaraista valintaa voidaan käyttää seuraavista syistä:

- jos hakija on keskeyttänyt perusopetuksen
- ja häneltä puuttuu siksi päättötodistus.
- Jos hänellä on koulutus, joka on suoritettu ulkomailta.
- Jos hänellä on perusopetuksessa yksilöllistetty oppimäärä äidinkielessä ja matematiikassa.

Miten harkinnanvaraisen valinnan kautta haetaan opiskelemaan?

Kun hakija hakee opiskelemaan harkinnanvaraisen valinnan kautta, tämä asia täytyy merkitä yhteishaun hakulomakkeeseen jokaiseen hakukohteeseen, johon hän hakee harkinnanvaraisesti. Hakukohteena olevaan oppilaitokseen täytyy myös lähettää liitteet, jotka ovat harkinnanvaraisen haun perusteena.

Jos hakija on suorittanut peruskoulussa äidinkielen ja matematiikan yksilöllisen oppimäärän, hän on automaattisesti mukana harkinnanvaraisessa valinnassa. Silloin hän ei ole mukana pistevalinnassa.

Hakija voi hakea yhteishaussa ulkomailla suoritetulla todistuksella, jos hänellä ei ole suomalaisen perusopetuksen päättötodistusta. Jos hakijalla on suomalaisen peruskoulun päättötodistus tai hän on saamassa sen, hän ei voi hakea ulkomailla suoritetulla todistuksella.

Miten harkinnanvarainen haku merkitään yhteishakulomakkeeseen?

Yhteishakulomakkeessa on kohta ”Pohjakoulutuksesi”. Jos oppilaalla ei ole päättötodistusta, tähän kohtaan valitaan ”Ei päättötodistusta”.

Jos oppilaalla on päättötodistus, jota ei voi verrata suomalaiseen perusopetuksen päättötodistukseen, tähän kohtaan valitaan ”Ulkomailla suoritettu koulutus”.

Jos oppilaalla on oppimisvaikeuksia, harkinnanvaraisen haun liitteeksi tarvitaan lausunto, jonka saa esimerkiksi erityisopettajalta, psykologilta tai lääkäriltä.

Lausunto tai selvitys tarvitaan myös silloin, jos oppilaalla on jokin muu syy, joka on vaikeuttanut koulumenestystä. Tällainen syy voi liittyä esimerkiksi oppilaan omaan elämään tai terveyteen.

Hakuohjeista ja koulutuksista löytyy lisää tietoa eri oppilaitosten verkkosivuilta sekä sivustolta www.opintopolku.fi.

Miten opiskelupaikka otetaan vastaan?

Yhteishaun tulokset kerrotaan kesäkuussa. Hakija saa tiedon yhteishaun tuloksesta siihen sähköpostiosoitteeseen, jonka hän on ilmoittanut hakulomakkeella. Viesti lähetetään Opintopolusta.

Viestissä ilmoitetaan, mitä paikkaa opiskelijalle tarjotaan ja mihin opiskelupaikkoihin hän on varasijoilla.

Hakijalle tulee myös toinen viesti. Tässä viestissä on ohjeet siitä, miten hakija voi ottaa opiskelupaikan vastaan. Tässä viestissä on myös linkki, jonka kautta hakija ottaa opiskelupaikan vastaan.

Opiskelijan täytyy ottaa opiskelupaikka vastaan kesäkuussa. Opiskelupaikka lähettää ohjeet, joiden mukaan hakijan tulee toimia.

Kun hakija on ottanut vastaan opiskelupaikan, hän voi olla varalla niin oppilaitoksiin, jotka olivat hakulomakkeessa ylempinä vaihtoehtoina.

Yhteishaun tulokset julkaistaan myös oppilaitoksen verkkosivuilla. Hakijan nimi julkaistaan kuitenkin vain, jos hän on antanut siihen suostumuksen yhteishakulomakkeessa.

Opiskelu alkaa elokuussa. Oppivelvollisen täytyy osallistua koulutukseen, johon hän on saanut opiskelupaikan.

Jos oppivelvollinen ei saa opiskelupaikkaa, hänen tulee olla heti yhteydessä oman peruskoulun opinto-ohjaajaan. Jos hakija ei ole opiskellut peruskoulussa, hänen täytyy ottaa yhteys Ohjaamotaloon. Lisätietoa Ohjaamotalosta saa tästä linkistä: www.espoo.fi/fi/nuoret/ohjaamotalo

Jos hakija on vielä alaikäinen, hänen huoltajansa on vastuussa hänestä. Huoltajan täytyy huolehtia siitä, että hänen lapsensa suorittaa oppivelvollisuuden.

Jatkuvan haun opiskelupaikka

Jos hakija on hakenut opiskelupaikkaa jatkuvassa haussa, hän saa viestin, onko hän saanut opiskelupaikan. Hakija saa erillisen viestin jokaisesta hakukohteesta. Viestissä kerrotaan myös, kuinka paikka otetaan vastaan.

Lisätietoja koulutuksesta Espoossa

Alla on linkkejä, joista löytyy lisää tietoa koulutuksista Espoossa. Linkeistä löytyy lisää tietoa myös siitä, miten näihin koulutuksiin haetaan. Lisäksi alla on linkkejä palveluista, joita tarjotaan Suomeen vähän aikaa sitten muuttaneille ihmisille. Esimerkiksi Espoon kaupunki tarjoaa näitä palveluja.

Lukiokoulutus Espoossa:

www.espoo.fi/fi/kasvatus-ja-opetus/lukiokoulutus/erityislukiot-linjat-ja-painotukset

Ammatillinen koulutus, TUVA-koulutus, AIPE-koulutus ja oppisopimuskoulutus Espoossa:

www.omnia.fi

Erityisammattioppilaitos Espoossa LIVE: www.livesaatio.fi/opisto

Yleistä tietoa ammatillisista erityisoppilaitoksista: www.ameo.fi

Espoon kaupungin opas: www.espoo.fi/fi/tietoa-yhteishausta

Espoon kaupungin palveluja Suomeen muuttaneille: www.espoo.fi/fi/kaupunki-ja-paatoksenteko/kansainvalinen-espoo/palveluja-maahan-muuttaneille/hello-espoo-info

Apua opiskeluun, ammatinvalintaan ja työnhakuun: www.espoo.fi/fi/nuoret/ohjaamotalo

Tietoa Suomen koulutusjärjestelmästä: www.infofinland.fi/fi/education

Myös suomenkielisen perusopetuksen kulttuuriohjaajat antavat apua kouluun liittyvissä asioissa eri kielillä. Heidän yhteistietonsa löytyvät täältä:

www.espoo.fi/fi/suomenkielisen-perusopetuksen-yhteystiedot

Espoon kaupunki, Suomenkielinen perusopetus
Monikulttuuriset opetuspalvelut, Meliora